

19. april 2005

Ændringsforslag til L 105

Af undervisningsministeren, tiltrådt af ...

Til § 1

1) Nr. 3 affattes således:

”3. § 1, stk. 1, 4. pkt., der bliver § 1, stk. 2, 4. pkt., affattes således:

”Skolerne skal efter deres formål og i hele deres virke forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikle og styrke elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene.”

[Præciseret affattelse vedr. menneskerettigheder]

2) I det under *nr. 4* foreslåede § 1 a, stk. 2, 2. pkt., udgår: ”, fastsætte mål for undervisningen på bestemte tidspunkter i det samlede undervisningsforløb (delmål)”.

[Konsekvens af ændringsforslag nr. 3]

3) Efter det under *nr. 4* foreslåede § 1 a, stk. 2, indsættes som nyt stykke:

”Stk. 3. Skolen fastsætter mål for undervisningen i dansk, regning/matematik, engelsk, geografi, biologi og fysik/kemi på bestemte tidspunkter i det samlede undervisningsforløb (delmål)”.

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

[Delmål for undervisningen i visse fag]

4) I det under *nr. 4* foreslåede § 1 a, stk. 3, der bliver stk. 4, ændres ”stk. 2” til: ”stk. 3”.

[Konsekvens af ændringsforslag nr. 3]

5) Efter det under *nr. 4* foreslåede § 1 a, stk. 3, der bliver stk. 4, indsættes som nyt stykke:

”Stk. 5. For en nyoprettet skole skal de stk. 1-4 nævnte krav være opfyldt senest den 1. januar i det første skoleår.”

[Udskydelse af krav for nyoprettede skoler]

6) Efter nr. 6 indsættes som nyt nummer:

”01. Efter § 5, stk. 8, indsættes som nyt stykke:

”Stk. 9. Skolen skal offentliggøre oplysninger om sit værdigrundlag på skolens hjemmeside på internettet.”

Stk. 9 bliver herefter stk. 10.”

[Offentliggørelse af værdigrundlag]

7) Efter nr. 14 indsættes som nye numre:

”02. I § 9 b, stk. 1, 2. pkt., ændres ”§ 9, stk. 7,” til: ”§ 9, stk. 9,”.

03. I § 23, *nr. 4*, og § 33, *stk. 2*, ændres ”§ 1, stk. 1, 2. pkt.” til: ”§ 1, stk. 2, 2. pkt.”.

04. I § 39 ændres ”§ 1, stk. 2” til: ”§ 1, stk. 3”.

[Konsekvensrettelser]

Til § 2

8) Stk. 4 affattes således:

”Stk. 4. Kravene om slutmål, delmål og undervisningsplaner i § 1 a, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 4, skal for så vidt angår undervisningen i dansk, regning/matematik og engelsk senest være opfyldt den 1. august 2006, for nyoprettede skoler dog den 1. januar 2007. Kravene om slutmål, delmål og undervisningsplaner i § 1 a, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 4, skal for så vidt angår undervisningen i geografi, biologi og fysik/kemi senest være opfyldt den 1. august 2007, for nyoprettede skoler dog den 1. januar 2008. Kravene om slutmål og undervisningsplaner i § 1 a, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 4, for skolens øvrige undervisning skal senest være opfyldt den 1. august 2008, for nyoprettede skoler dog den 1. januar 2009. Kravene om evaluering og opfølgingsplan i § 1 b og § 1 c, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 4, skal senest være opfyldt den 1. august 2008.”

B e m æ r k n i n g e r

Til § 1

Til nr. 1

I ændringsforslaget foreslås en kortere og mere præcis formulering af skolernes forpligtelse til at forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre. Den oprindeligt foreslåede formulering kunne give nogle anledning til den misforståelse, at den forpligtede skolerne til at udvikle og styrke elevernes kendskab til og respekt for hele den efterhånden ganske omfattende og udfyldende regulering af menneskerettighedsspørgsmålet, der i dag finder sted i forskellige fora, navnlig Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Det er ikke – og har heller ikke været – tanken at kræve af skolerne, at de skal udvikle og styrke deres elever til at have kendskab til og respekt for hele den detaljerede regulering på menneskerettighedsområdet, der har fundet sted i de senere år, og som må forventes fortsat at ville finde sted fremover. Det gælder især den udfyldende regulering ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Formålet med ændringsforslaget er således at præcisere, at kravet til skolerne er fokuseret på respekt for og forståelse af de grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, jf. navnlig grundlovens kapitel VIII, og at kravet også omfatter retten til ligestilling mellem kønnene.

Kravet indebærer, at der ikke med statstilskud efter friskoleloven kan etableres og drives en fri grundskole, der bygger på et ekstremistisk værdigrundlag, og ikke forbereder eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre.

Det er også fundet hensigtsmæssigt at præcisere i bestemmelsen, at skolerne skal forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske.

Den ændrede formulering af bestemmelsen berører ikke indholdet af de krav til skolerne, der i øvrigt er foreslået i lovforslagets § 1, nr. 3.

Til nr. 2, 3 og 4

Med ændringsforslaget begrænses de foreslåede krav til delmål til alene at omfatte krav om delmål for dansk, regning/matematik, engelsk, geografi, biologi og fysik/kemi. Fagene dansk, regning/matematik og engelsk står centralt i grundskolens undervisning. Det er således i disse fag, at det forældrevalgte tilsyn, jf. lovens § 9, stk. 4, skal føre tilsyn med elevernes standpunkt.

Med hensyn til geografi, biologi og fysik/kemi er ændringsforslaget begrundet i regeringens ønske om at styrke det naturvidenskabelige fagområde i grundskolen.

Frie Grundskolers Fællesråd og Dansk Friskoleforening har peget på, at der er meget omfattende arbejde forbundet med lovforslagets krav om delmål. Derfor foreslås begrænsningen til de nævnte fag.

Den prioritering, der fremgår af de foreslåede ændringer, ændrer ikke ved kravet om, at skolens samlede undervisningstilbud skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Delmål skal beskrives på en sådan måde og med et sådant indhold, at det kan afgøres, om skolens undervisning vil føre frem til slutmål, der står mål med folkeskolens. Delmål kan beskrives på andre tidspunkter i skoleforløbet end folkeskolens trinmål, og der vil derfor ikke altid kunne foretages en direkte sammenligning mellem delmål og trinmål, når en fri grundskoles progression i undervisningen afviger fra folkeskolens. Skolerne vil kunne nøjes med overordnede og mere principielle beskrivelser af, hvorledes undervisningen afviger fra kravene til undervisningen i folkeskolen. Opgaven med at udarbejde delmål vil desuden blive enklere på grund af, at krav om delmål alene skal omfatte dansk, regning/matematik, engelsk, geografi, biologi og fysik/kemi.

Skolerne vil fortsat inden for rammerne af kravet om, at undervisningen skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, have frihed til selv at beslutte, hvordan undervisningen skal tilrettelægges, samt hvilke undervisningsmetoder og hvilke undervisningsmidler der skal anvendes. Den enkelte frie grundskole bestemmer ligeledes selv inden for samme rammer, på hvilket klassetrin eller alderstrin fagene skal placeres i skoleforløbet. Dog skal fagene dansk, regning/matematik og engelsk tilbydes så tidligt i skoleforløbet, at barnet kan bygge videre herpå i den fortsatte kundskabsindlæring inden for et normalt skoleforløb på ni år. Eksempelvis vil det kunne være tvivlsomt, om skolens undervisningsplan kan lede frem mod de af skolen fastsatte slutmål, hvis undervisningen i faget er planlagt over væsentligt færre klassetrin end den tilsvarende undervisning i faget i folkeskolen.

Ministeriets tilsyn vil i særlig grad have fokus på dansk, regning/matematik, engelsk, geografi, biologi og fysik/kemi. Tilsynet med skolerne vil dog fortsat omfatte tilsyn med, om skolens samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsvurdering står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Vedrørende test bemærkes, at ministeriets konkrete stillingtagen til, om der skal anvendes test som led i tilsynet, eller om anden ligeså egnet evalueringsform kan anvendes, vil ske på grundlag af dialog mellem ministeriet og skolen, hvor bl.a. hensynet til skolens eget pædagogiske grundlag vil indgå.

Ændringsforslaget berører ikke forslaget om, at en skoles undervisningsplaner og slut- og delmål skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. For at tilsynet (forældrekrederen, det forældrevalgte, eksterne tilsyn og Undervisningsministeriets tilsyn) skal kunne vurdere, om det er tilfældet, kræver det, at slut- og delmål skal være beskrevet sådan, at det er muligt at vurdere dem sammenholdt med de slut- og trinmål, der gælder for folkeskolens undervisning i de obligatoriske fag og emner. Heri ligger ikke – som lovforslagets bemærkninger har givet nogle anledning til at mene – et krav om, at en skoles undervisningsplaner og slut- og delmål skal have en detaljeringsgrad i samme omfang som i folkeskolen. Kravet indebærer derimod, at det skal være muligt at vurdere, om undervisningsplan og delmål er beskrevet på en sådan måde og med et sådant indhold, at

det dokumenteres, at skolen med sin undervisning både agter at lede og vil kunne lede frem mod de af skolen fastsatte slutmål. Som en enkel måde at leve op til kravet på vil skolen overordnet og mere principielt kunne beskrive, hvorledes undervisningen afviger fra kravene til undervisningen i folkeskolen.

Med hensyn til opgaven med at udarbejde slutmål fremgår det af lovforslagets bemærkninger, at der med forslaget ikke er fastsat krav om, at skolerne skal udarbejde særskilte slutmål for hvert enkelt fag eller emne, der er obligatorisk i folkeskolen, at skolerne som minimum skal fastsætte slutmål for de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i (nemlig de humanistiske fag, naturfag og de praktiske/musiske fag), at slutmål - og delmål - kan udformes, så de stemmer med skolens overbevisning og tilrettelæggelse af undervisningen, som den er beskrevet i skolens undervisningsplan, men at det skal være muligt at vurdere, om den frie grundskoles egne slutmål står mål med folkeskolens slutmål. Dette indebærer, at summen af en fri grundskoles slutmål samlet set skal stå mål med folkeskolens slutmål, og at folkeskolens slutmål gælder for en fri grundskole, i det omfang skolens slutmål ikke står mål med folkeskolens slutmål. I praksis vil dette indebære, at tilsynet skal kunne vurdere, i hvilket omfang skolens undervisningsplaner, slut- og delmål kan lægges til grund for tilsynet med undervisningen.

Undervisningsministeriet vil udarbejde en vejledning til skolerne om udarbejdelse af slutmål, delmål og undervisningsplaner.

Bemærkningerne træder – i det omfang de er i modstrid med lovforslagets bemærkninger – i stedet for disse.

Til nr. 5

Ændringsforslaget indebærer, at skolens ledelse og forældrene får en praktisk mulighed for sammen med lærerne at opfylde kravene om slutmål, delmål og undervisningsplaner.

Til nr. 6

Lovforslaget vil indebære, at der i lovens § 1 indsættes en bestemmelse om den enkelte frie grundskoles grundlæggende ret til at have sit eget værdigrundlag og dermed være et alternativ til folkeskolen. Der henvises herom til lovforslagets § 1, nr. 1. Denne ret er central for de frie grundskoler, og bestemmelsen i grundlovens § 76 om skolefrihed og undervisningspligt bygger herpå. Forældre, der ønsker, at deres børns skolegang sker i en fri grundskole i stedet for folkeskolen, lægger som regel stor vægt på skolens værdigrundlag.

Det er på baggrund heraf fundet naturligt samtidig med fastsættelse i loven af skolernes ret til at have deres eget værdigrundlag at sikre åbenhed om skolernes værdigrundlag. Der foreslås derfor indsat en bestemmelse i loven om, at den enkelte frie grundskole skal lægge oplysning på skolens hjemmeside om centrale værdier for skolens undervisning og virksomhed. Det gælder såvel religiøse værdier som særlige pædagogiske værdier eller principper, der kan være væsentlige for forældrenes valg af skole for deres barn. Skolen skal tilsvarende oplyse, hvis den ikke har et værdigrundlag. Har skolen ikke formuleret centrale værdier for sin undervisning og virksomhed, lægges skolens vedtægtsbestemte formålsparagraf på skolens hjemmeside.

Til nr. 7

Der er tale om konsekvensrettelser.

Til nr. 8

I ændringsforslaget fastsættes, at kravene om slutmål, delmål og undervisningsplaner for undervisningen i dansk, regning/matematik og engelsk skal være opfyldt senest den 1. august 2006, for nyoprettede skoler senest den 1. januar 2007. Kravene om slutmål, delmål og undervisningsplaner for undervisningen i geografi, biolog og fysik/kemi skal være opfyldt senest den 1. august 2007, for nyoprettede skoler senest den 1. januar 2008. Kravene om slutmål og undervisningsplaner for øvrig undervisning skal være opfyldt senest den 1. august 2008, for nyoprettede skoler den 1. januar 2009.